

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Пламен Стефанов Петков
ШУ „Епископ Константин Преславски”**

относно дисертационен труд за придобиване на
ОНС „доктор”
в професионално направление 1.2. Педагогика,
(Специална педагогика)

**Автор: Атанасиос Константинос Довас,
Научен ръководител: проф. д-р Цанка Златева Попзлатева,
СУ „Св. Климент Охридски“**

***Тема: „Алтернативни стратегии в музикотерапията на ученици с
невроразвитийни нарушения“***

1. Актуалност на тематиката

Търсенето на ефективни форми за въздействие върху деца с невроразвитийни нарушения като дефицит на вниманието, аутизъм и др. винаги е било едно от големите предизвикателства в съвременната специална педагогика. Известно е, че терапевтичните ефекти на музикотерапията са един важен ресурс, използван в това отношение, затова избраната от докторанта тематика е не просто актуална, а в действителност тя е насочена към вникване и разработване на подходи, при които поведението и реакциите на лица с невроразвитийни нарушения и в частност с аутизъм бива повлияно благоприятно и това създава предпоставки за задълбочаването на връзката на подобен вид интервенции с всички останали модели и програми и въздействие и подобряване на възможностите за развитие на тези деца като цяло, включително и в рамките на други аспекти на активност, които се оказват косвено повлияни. Ето защо насоката на проучването и неговите валидни и абсолютно достъпни като възможност приложения в съвременната дигитална и интерфейс среда са безспорно обещаващи и в голяма степен доказани и именно затова тяхното задълбочаване, специфициране и усъвършенстване са от ключово практическо значение.

2. Познаване на проблема от докторанта

В рамките на дисертацията са цитирани 138 литературни източника. Същността и основните особености по отношение на темата са представени убедително. Разгледани са основните парадигми и различни гледни точки, свързани с проблема. Анализирани са опитът, натрупан от редица изследователи. Поставени са важни акценти и е проследена тяхната връзка с методологията и дизайна на изследването.

Авторът има сериозен опит и богати познания по отношение на подходите и ефектите, които музикотерапията има върху развитието на деца с нарушения и по-конкретно при деца от аутистичния спектър и други невноразвитийни нарушения.

3. Методика на изследването

Като цяло всички аспекти на изследването – основната идея, подходите и дизайнът са оригинални, координирани и задълбочени. Формулирани са 3 хипотези. Те са свързани с терапевтичните и стимулиращите ефекти на музикалното въздействие върху комуникативните реакции, емоционалните състояния, поведението и развитието на деца с аутизъм.

Анализът на резултатите е прецизен и подробен. Обработката на данните предоставя важни детайли, характеристики и взаимовръзки.

4. Характеристика на дисертационния труд и приносите

Както може да се види в таблицата по-долу, дисертационният труд се състои от 183 страници и съдържа 5 основни глави. Приложени са 24 таблици и 30 фигури. Броят на цитираните библиографски източници е 138.

Обем на дисертацията	Брой глави	Таблицы	Фигури	Библиография-брой цитирани литературни личности
183 стр.	5	24	30	138

Между отделните компоненти на дисертацията е налице добра съгласуваност, сегментирането на модулите и рубриците във всяка глава е

прецизно, информативно и подчинено на цялостната концептуална рамка на изследването. Тематичният обхват е широк, без това да създава впечатление за еkleктично претрупване на информация. Диференцирани са разнообразни аспекти и насоки при описанието и анализирането на проблема и още при прегледа на съдържанието е ясно доловима амбицията на докторанта за многостранно и задълбочено проучване на всички достъпни и свързани с темата подходи, парадигми и есенцията на емпирични данни, представени в литературните източници. Преходът между отделните компоненти в структурата е плавен и логичен, наблюдава се ясна и обоснована последователност при преминаването от един модул към друг, като се откроява връзката и необходимостта от включването и добавянето на едни или други аспекти, което е умело направено. Като цяло подборът и структурирането на информацията показва изчерпателност и детайлност. Съотношението между отделните глави като обем, задълбоченост на анализите и взаимообвързаност на детайлите е хармонично. Докторантът борави умело с терминологията в областта на разглеждания проблем, стилът на изложението спомага за бързо и ясно възприемане на съдържанието. Оформлението на текста, таблиците, графиките и приложенията е коректно.

В първа глава са представени концепциите за специалното образование, неговите принципи и приоритети, както и законодателните му основи в Гърция. Във втора глава е представена информация за класификациите на аутизма като невроразвитийно нарушение. Разгледани са въпроси, свързани с диференциалната диагноза на аутизъм с други комуникативни и невроповеденчески нарушения. Представени са поведенчески характеристики на нарушението. Описани са диагностични инструменти и процедури за диагностика на аутизъм. Представена е информация за терапевтичните подходи и образователните въздействия при работата с такива деца.

Трета глава е посветена на обучението по музика и музикотерапията. Убедително е изтъкнато какви са влиянието и ролята на музиката в личностното развитие на децата. Посочено е мястото на музикотерапията в образованието и терапевтичните програми. Описани са принципите на музикотерапията. Представени са данни по какъв начин се повлиява развитието на деца с аутизъм от музикотерапия и защо това е важен ресурс за стимулиране на тяхното развитие.

В четвърта глава са описани концепцията и методологията на проведеното изследване. В пета глава са представени резултатите от изследването и техните анализ и дискусия.

Посочени са три вида приноси – теоретични приноси, методологични приноси и научно-приложни приноси. По начина, по който са формулирани, те са напълно приемливи, реални, обективни и автентични.

5. Преценка на публикациите

Представени са три статии, написани от докторанта и публикувани в престижни научни издания. Статиите съдържат информация по някои от основните въпроси, разгледани в дисертационния труд. Авторът демонстрира умения да изрази концепцията и подходите на своето проучване и резултатите от проведеното изследване да бъдат достойни на други специалисти, за които представената информация би била полезна и приложима в практическата им работа.

6. Автореферат

Авторефератът е кратка и систематизирана версия на дисертацията. Представени са основните подходи и резултатите от изследването. Дискусиите, обобщенията и изводите са ясни, убедителни, основани на силни аргументи и научни доказателства. Идеите и приносите на автора са ясно изразени и създават достоверна представа за качеството и мащаба на положения труд.

7. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Резултатите и качествата на дисертационния труд са значими и авторът би могъл да представи повече детайли от тях в нови публикации.

8. Въпроси към докторанта

Би ли могло да се смята, че прекъсване на продължително прилагана музикотерапия при деца с аутизъм, е възможно да има рязък ефект на регресия към предходни стереотипни състояния и реакции и ако е така, това означава ли, че музикотерапията има непосредствен, краткотраен и моментен, но не и основоположен и дълготраен ефект върху емоционалните състояния и личностните диспозиции?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, би могло да се отбележи, че:

- Темата на дисертацията е актуална и обоснована
- Структурата на дисертацията е стандартна и хармонична
- Теоретичният обзор е богат и детайлен, ориентиран към основни въпроси, които се е очаквало да бъдат и са изяснени

- Експерименталният дизайн е съставен съобразно целта и хипотезите
- Обработката на резултатите е на базата на подходящи и систематизирани процедури
- Изводите, обобщенията и дискусииите са съдържателни и съпоставими към практически ползи

На базата на изтъкнатите аргументи изразявам своята положителна оценка относно представения дисертационен труд и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Атанасиос Константинос Довас, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика /Специална педагогика/ с обучение на английски език, с научен ръководител проф. д-р Цанка Попзлатева, образователната и научна степен „доктор”.

15. 11. 2020 г.

Изготвил становището:.....
(доц. д-р Пламен Петков)